

Juhend tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutajatele ravimite käitlemiseks

Ravimite käitlemisele kehtestatud nõuded tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutajale

1. Ravimite hankimine

- Tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutamiseks saab nii retsepti- kui käsimüügiravimeid hankida apteegist, sh haiglad oma haiglaapteegist. Õendusabi ja ämmaemandusabi teenuse osutamise tegevusloaga ettevõtted saavad hankida ravimeid piiratud nomenklatuuri ulatuses. Veterinaarteenuse osutajad saavad ravimeid hankida lisaks ka hulgimüügiettevõttest (sh Euroopa Liidu liikmesriigi hulgimüügiettevõttest, olles ise ravimi sisse vedajaks ja Ravimiametilt eriloo taotlejaks).

2. Ravimite säilitamine

- Kõik ravimid (sh haiglas klientidele dosaatoritesse valmis pandud ravimid) peavad olema ravimite säilitamiseks mõeldud lukustatavas ruumis või eraldi ruumi puudumisel selleks ettenähtud lukustatud kapis ega tohi olla kõrvalistele isikutele kättesaadavad;

- Eraldi teistest ravimitest tuleb säilitada narkootilised ja psühhotroopsed ravimid;

- Ravimeid tuleb säilitada tootja/valmistaja pakendis (tabletid ei tohi olla lahtiselt kapis, topsikutes vm, ravimit ei tohi panna teise ravimi pakendisse jne). Ravimid tuleb tootja pakendist välja võtta vahetult enne manustamist või kliendi jaoks komplekteerimist;

- Ravimite säilitamisele kehtestatud nõudeid tuleb jälgida ka ravimite transpordil. Eriti oluline on transporditingimuste tagamine ja kontrollimine külma temperatuuri nõudvate ravimite korral (nt vaktsiinide transpordil tegutsemiskohta);

- Ravimeid tuleb säilitada tingimustes, mis pakendil või infolehes on ette nähtud. Müügiloaga ravimite infolehed on leitavad ka Ravimiameti ravimiregistris. Külma temperatuuri nõudvaid ravimeid tuleb säilitada ravimitele mõeldud, sobivat temperatuuri tagavas külmkapis. Ravimitega samas külmkapis ei tohi säilitada toiduaineid;

- Igas ruumis, kus säilitatakse ravimeid, tuleb ruumi temperatuuri kontrollida ja dokumenteerida iga päev, et veenduda tingimuste sobivuses. Samuti tuleb temperatuur kontrollida ja dokumenteerida igas ravimite

säilitamise külmkapis, suuremates külmkappides ka kapi erinevates osades;

- Osadele ravimitele on tootja määranud aja, mille jooksul võib ravimit pärast pakendi avamist kasutada (nt silmatilgad, salvid). Selliste ravimite pakendite esmakordsel avamisel tuleb pakendile märkida avamise kuupäev ja soovitatult ka viimane kuupäev, mil võib ravimit kasutada. Info, kui kaua võib ravimit pärast pakendi avamist kasutada, on ravimi välispakendil ja infolehes;
- Aegunud ravimid ja ravimid, mis mõnel muul põhjusel ei leia kasutamist (nt kliendi toodud, kasutamata jäänud ja talle tagastamata ravimid), tuleb eraldada ja selgelt märgistada (nt „aegunud ravimid – ohtlikud jäätmed“), et need ei satuks kasutusse. Aegunud ravimite säilitamiseks peab olema selleks ettenähtud, vastavalt märgistatud koht. Kõik ravimid on ohtlikud jäätmed ja need tuleb üle anda vastavat õigust omavale jäätmekäitlejale.

3. Ravimite kasutamine ja arvestus

- Iga ravimi vastuvõtmine peab olema tõendatav ja dokumendid (ostutšekid, arved) peavad ettevõtte tegutsemiskohas (st samas majas) või elektrooniliselt olema kättesaadavad. Arvestusdokumentide alusel peab olema tuvastatav ravimite summaarne sissetulek ja summaarne kasutamine ravimite lõikes.
- Kõikide hangitud ravimite kohta tuleb pidada arvestust, sh ka käsimüügiravimite osas. Iga ravimi kasutamine peab olema dokumentaalselt tõendatud ja leitav ravidokumentidest.
- Narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite kohta tuleb pidada eraldi arvestust igas ettevõttes ja igas tema struktuuriüksuses. Nõuded arvestuse pidamisele on sotsiaalministri [määruses nr 73](#). Määruse lisas on ainete nimekiri, mille osas eraldi arvestust tuleb pidada. Erineva raviminimetuse, toimeaine sisalduse, ravimvormi ja pakendi suurusega ravimite üle peab pidama eraldi arvestust. Iga ravimi osas tuleb kuu kohta koostada summaarne aruanne ravimite hankimise ja kasutamise kohta kuu jooksul. Arvestuslik jääk tuleb võrrelda tegeliku jäägiga ning jäägid iga kuu lõpus tuleb kontrollida ja kontrollimine kinnitada kontrollija allkirja ja kontrollimise kuupäevaga. Jäägid tuleb kontrollida hiljemalt iga kuu esimesel tööpäeval. Lahknevused tuleb dokumenteerida ja uurida lahknevuse põhjusi. Igas ettevõttes võidakse arvestuse pidamisele kehtestada ka määrusest erinevaid rangemaid meetmeid.

- Aegunud ja kõlbmatute ravimite kohta, tuleb pidada arvestust, kuhu kantakse ravimi nimetus, tootja nimi, ravimipartii number, kogus. Ravimite üleandmisel jäätmekäitlejale tuleb sellele nimekirjale märkida ravimite üleandja (ettevõtte töötaja) kui ka vastuvõtja (jäätmekäitleja) allkiri.
- Ravimivarude osas tuleb vähemalt kord aastas teha inventuur. Inventuuri käigus koostatav aruanne peab iga ravimi kohta sisaldama järgmist: ravimipreparaadi nimetus, toimeaine sisaldus, kogus pakendis, tootja nimi ja pakendite arv.

4. Ravimite käitlemise eeskirjad ja vastutavad isikud

- Igas tervishoiu- või veterinaarteenust osutavas ettevõttes peavad olema üksikasjalikud eeskirjad ravimite, sh narkootiliste ja psühhotroopsete ainete säilitamiseks ja arvestuse pidamiseks.
- Ravimite säilitamise ja arvestuse pidamise eeskirja kinnitab ettevõtte juht või tema määratud isik. Narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite käitlemise eeskirja kinnitab nende ravimite eest vastutav isik.
- Ravimite säilitamise eeskiri peab kirjeldama ravimite säilitamise kohti ja tingimusi ettevõttes, ravimite säilitamisruumides ja külmkappides temperatuuri järgimist, kõrvaliste isikute juurdepääsu piiramist jmt. Täpsemalt on säilitamise nõuded kirjeldatud Sotsiaalministri [määruses nr 19](#).
- Ravimite arvestuse pidamise eeskiri peab hõlmama ravimite hankimist, hankedokumentide säilitamist, ravimite väljastamist osakondadele, ravimite kasutamise dokumenteerimist ning inventuuri tegemist, st kuidas ettevõttes täidetakse Sotsiaalministri [määruses nr 20](#) kehtestatud nõudeid.
- Üksikasjalikult tuleb kirjeldada narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite kasutamise dokumenteerimist ja arvestuse pidamist.
- Ravimite säilitamise, arvestuse pidamise ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete käitlemise osas tuleb määrata vastutav isik ja teda asendav(ad) isik(ud). Kuna narkootilisi ja psühhotroopseid aineid on oht kuritarvitada, siis nende ravimite käitlemise eest vastutav isik peab omakorda määrama isikud, kellel on nende ravimitele juurdepääs, õigus neid ravimeid vastu võtta ja väljastada.
- Kõiki eeskirju ja ravimite käitlemist hõlmavaid õigusakte tuleb töötajatele tutvustada.

Ravimite käitlemist reguleerivad õigusaktid tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutajatele

Ravimiseadus (RavS)

Otsekohalduv vet määrus?

Ravimite säilitamise ja transportimise tingimused ja kord. Sotsiaalministri 17.02.2005 määrus nr 19

Ravimialase arvestuse eeskirjad tervishoiuteenuse või veterinaarteenuse osutamisel ning hoolekandeesutuses. [Sotsiaalministri 17.02.2005 määrus nr 20](#)

Ravimite väljakirjutamise ja apteekidest väljastamise tingimused ja kord ning retsepti vorm. Sotsiaalministri 18.02.2005 määrus nr 30

Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemise ning sellealase arvestuse ja aruandluse tingimused ja kord ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad. Sotsiaalministri 18.05.2005 määrus nr 73